บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ตามประกาศของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้มีมติให้ใช้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 13 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลของกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 24 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีเนื้อหาไม่แตกต่างกัน

การดำเนินงานปกติทั่วไปของกิจการ มักจะมีรายการหรือความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ ความสัมพันธ์นั้นได้แก่ การเป็นสมาชิกในครอบครัว หรือในลักษณะของกลุ่มกิจการ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลหรือกิจการดังกล่าวอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการได้ มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้จึงกำหนดให้ ทุกกิจการต้องมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบถึงความสัมพันธ์ของกิจการกับบุคคลหรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง และสามารถใช้ประโยชน์จากงบการเงินได้อย่างสูงสุด

1.1.1 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกับบุคคลหรือหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีดังนี้

1. การเป็นบริษัทใหญ่กับบริษัทย่อยหรือบริษัทย่อยในเครือเดียวกัน
2. การเป็นบริษัทร่วม
3. การเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญต่อกิจการที่เสนอรายงาน (รวมถึงสมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดและกิจการอื่นที่บุคคลดังกล่าวมีอำนาจออกเสียงหรือมีอิทธิพล อย่างเป็นสาระสำคัญ)
4. การเป็นผู้บริหาร กรรมการ พนักงานของกิจการ ที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการวางแผนสั่งการ และควบคุมการดำเนินงานของกิจการ(รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดและกิจการอื่นที่บุคคลดังกล่าวมีอำนาจออกเสียงหรือมีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญ)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

5. กิจการที่มีเจ้าของผู้ถือหุ้นรายใหญ่กรรมการบริหารคนสำคัญเป็นบุคคลเดียวกัน

1.1.2 รูปแบบของความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีดังนี้

1. การมีความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเป็นเรื่องปกติทางการค้าและการประกอบธุรกิจ เช่น การให้บริษัทย่อย หรือบริษัทร่วมเข้ามาดำเนินงานในแต่ละส่วนของกิจการ หรือ กิจการไปซื้อส่วนได้เสียในกิจการอื่นซึ่งทำให้กิจการมีอำนาจควบคุมการดำเนินงานและสามารถตัดสินใจทางการเงินได้

2. การมีความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีรายการที่เกี่ยวข้องกันเกิดขึ้นระหว่างกันอย่างมีสาระสำคัญ เช่น ปริมาณการขายสินค้าระหว่างกันอยู่ในสัดส่วนปกติเมื่อเทียบกับปริมาณการขายสินค้ากับกิจการอื่น แต่เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าการขายแล้ว ปรากฏว่ากิจการระหว่างกันคิดราคาขายต่ำกว่าราคาขายปกติสำหรับกิจการอื่นทั่วไปถึงร้อยละ 50 เช่นนี้จัดว่าเป็นรายการที่มีสาระสำคัญ

3. การมีความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน แม้ว่าจะมีรายการที่เกี่ยวข้องกันหรือไม่ก็ตาม เช่น บริษัทย่อยเลิกทำธุรกิจกับบริษัทคู่ค้า เนื่องจากบริษัทใหญ่ได้เข้าซื้อส่วนได้เสียของบริษัทย่อยอีกแห่งหนึ่งที่ทำธุรกิจเช่นเดียวกับบริษัทคู่ค้า แต่ระหว่างบริษัทย่อยยังไม่เกิดรายการระหว่างกันขึ้น หรือ บริษัทย่อยขายสินค้าให้แก่บริษัทใหญ่เท่านั้น และไม่สามารถขายให้กิจการอื่นได้ หากบริษัทใหญ่ไม่ซื้อสินค้า

4. การโอนทรัพยากรระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน อาจขาดความเป็นอิสระในการเจรจาต่อรองในเรื่องของราคา มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้จึงกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันดังนี้

- **การใช้วิธีเปรียบเทียบกับราคาตลาดภายนอก** โดยอ้างอิงกับราคาสินค้าแบบเดียวกับที่ซื้อขายกันในตลาดที่มีสภาพเศรษฐกิจเดียวกัน มักใช้กับการขายหรือให้บริการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในทางการค้าตามปกติ

- **การใช้วิธีขายต่อ** โดยการนำราคาขายหักด้วยต้นทุนและกำไรที่ผู้ขายควรจะได้รับจากการขายต่อมักใช้เมื่อมีการโอนสินค้าระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันก่อนที่สินค้านั้นจะถูกนำไปขายให้กับกิจการภายนอก มักใช้สำหรับการโอนทรัพยากรที่เป็นสิทธิหรือเป็นการให้บริการ ปัญหาที่พบในการกำหนดราคาคือจำนวนต้นทุนและกำไรที่เหมาะสม

- **การใช้วิธีราคาทุนบวกกำไรส่วนเพิ่ม** โดยการนำกำไรส่วนเพิ่มที่เหมาะสมบวกด้วยราคาทุนของสินค้า ปัญหาที่พบได้แก่การกำหนดต้นทุนและกำไรส่วนเพิ่ม ดังนั้นอาจ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

คำนวณได้จากผลตอบแทนของอุตสาหกรรมอื่นที่คล้ายคลึงกันเป็นเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดกำไรส่วนเพิ่มได้

- การไม่คิดราคาใด ๆ เช่น การให้บริการจัดการโดยไม่คิดค่าบริการ หรือการให้สินเชื่อโดยไม่คิดดอกเบี้ย เป็นต้น

5. เงื่อนไขการการค้าระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน อาจมีความแตกต่างจากเงื่อนไขปกติที่ให้ไว้แก่กิจการอื่น เช่น บริษัทย่อยเช่าเครื่องมือจากบริษัทย่อยอีกแห่งหนึ่งซึ่งมีบริษัทใหญ่ร่วมกัน และบริษัทใหญ่เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขระหว่างกันขึ้น โดยเงื่อนไขนี้แตกต่างจากเงื่อนไขที่บริษัทย่อยได้ให้แก่กิจการอื่น

1.1.3 การเปิดเผยข้อมูล

1. กิจการต้องมีการเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในทุกกรณีที่มีการควบคุมเกิดขึ้นแม้ว่าจะมีรายการค้าหรือรายการทางบัญชีระหว่างกันหรือไม่ก็ตาม

2. กรณีมีรายการค้าหรือรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเกิดขึ้น กิจการจะต้องเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันไว้ รวมถึงการเปิดเผยถึงองค์ประกอบและประเภทของรายการดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเข้าใจในงบการเงินมากยิ่งขึ้น ซึ่งประเภทและองค์ประกอบของรายการอาจมีดังนี้คือ

- ปริมาณของรายการค้าเป็นจำนวนเงินหรือเป็นอัตราส่วนร้อยละ
- จำนวนหรืออัตราส่วนของยอดคงค้างระหว่างกัน
- นโยบายการกำหนดราคาระหว่างกัน

3. กรณีที่มีรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กิจการ อาจรวมเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไว้ด้วยกันได้ หากพบว่าการเปิดเผยข้อมูลกรณีดังกล่าวอาจมีผลกระทบทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่องบการเงิน ก็ให้กิจการนั้นเปิดเผยข้อมูลแยกออกจากกันได้

4. กิจการไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลสำหรับรายการธุรกิจระหว่างกลุ่มบริษัทที่รวมอยู่ในงบการเงินรวม เนื่องจาก งบการเงินรวมถือว่าบริษัทใหญ่และบริษัทย่อยเป็นกิจการที่เสนอรายการเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม กิจการจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการบัญชีตามวิธีส่วนได้เสียที่มีกับบริษัทร่วม เนื่องจากเป็นรายการบัญชีที่เกิดขึ้นกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันด้วย

1.1.4 ตัวอย่างรายการบัญชีของกิจการที่ต้องเปิดเผย

1. การซื้อหรือขายสินค้าสำเร็จรูปหรือสินค้าระหว่างผลิต
2. การซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์หรือสินทรัพย์อื่น
3. การให้หรือรับบริการ
4. การเป็นตัวแทน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

5. การมีสัญญาเช่าระยะยาว
6. การให้หรือรับข้อมูลจากการวิจัยและพัฒนา
7. การให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์
8. การจัดหาเงินทุน
9. การค้ำประกันหรือการให้หลักประกัน
10. การมีสัญญาการจัดการ

1.2 ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ เกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน

ส่วนจดทะเบียนและเปิดเผยข้อมูล ฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียน ได้ออกข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ฯเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน เรื่อง รายการที่เกี่ยวโยงกันของบริษัทจดทะเบียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน รายการที่เกิดขึ้นในบริษัทจดทะเบียน จะต้องไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้บริหารกับบริษัทจดทะเบียน ดังนั้น บริษัทจดทะเบียนจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และการเปิดเผยรายการที่เกี่ยวโยงกันระหว่างบริษัท จดทะเบียน หรือบริษัทย่อยกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้บริหารของบริษัท ดังนี้

1.2.1 ลักษณะของรายการที่เกี่ยวโยงกัน

ลักษณะของรายการที่เกี่ยวโยงกันสามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธีดังนี้

1. บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยทำรายการ กับ

- ผู้บริหาร ได้แก่ กรรมการ กรรมการบริหาร ผู้จัดการ พนักงานระดับผู้จัดการฝ่ายหรือผู้อำนวยการฝ่าย
- ผู้ถือหุ้นรายใหญ่
- ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือญาติสนิทของผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่

2. บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยทำรายการกับบริษัทอื่นซึ่งผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทอื่นนั้น เข้าลักษณะดังนี้

- เป็นหรือจะได้รับการเสนอให้เป็นผู้บริหารในบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อย
- เป็นผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม (ถือหุ้นมากกว่าร้อยละ 25) บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

1.2.2 ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อมีรายการที่เกี่ยวโยงกันเกิดขึ้น

เมื่อบริษัทจดทะเบียนมีรายการที่เกี่ยวโยงกันเกิดขึ้นบริษัทจดทะเบียนจะต้องดำเนินการดังนี้

1. จัดทำรายงานการตกลงเข้าทำรายการต่อตลาดหลักทรัพย์ทันที โดยแจ้งสารสนเทศซึ่งเกี่ยวกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกรายการได้แก่ วัน เดือน ปีที่เกิดรายการ ลักษณะของรายการที่เกี่ยวโยงกัน มูลค่าระหว่างกัน ชื่อบุคคลที่เกี่ยวโยงกัน กรณีที่เป็นผู้บริหารต้องแจ้งตำแหน่งที่ดำรงอยู่ไว้ด้วย และส่วนได้เสียของบุคคลที่เกี่ยวโยงกัน เป็นต้น

2. มีหนังสือแจ้งไปยังผู้ถือหุ้นทุกรายภายใน 21 วันทำการ นับจากวันที่เปิดเผยรายการที่เกี่ยวโยงกันแก่ตลาดหลักทรัพย์โดยต้องแจ้งเนื้อหาดังนี้ คือ

ก. สารสนเทศตามข้อ 1

ข.สารสนเทศตามข้อกำหนดว่าด้วยการจัดทำหนังสือชี้ชวนตามพระราช-บัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ข้อความที่ระบุว่าบุคคลที่เกี่ยวโยงกันไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อขอความเห็นชอบการตกลงเข้าทำรายการ

ค.รายงานการประเมินราคาทรัพย์สินโดยผู้ประเมินราคาทรัพย์สินอิสระในกรณีที่มีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกันเป็นอสังหาริมทรัพย์

ง. ความเห็นของที่ปรึกษาทางการเงินเกี่ยวกับราคายุติธรรม และความสมเหตุสมผลของรายการโดยระบุเหตุผล ข้อสมมุติฐานที่สำคัญและปัจจัยที่นำมาประกอบการพิจารณาในการแสดงความเห็นและให้เสนอความเห็นดังกล่าวนั้นต่อคณะกรรมการอิสระ

3. จัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อขอความเห็นชอบการตกลงเข้าทำรายการ โดยจะต้องได้รับคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนเสียงของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนโดยไม่นับรวมผู้ถือหุ้นที่มีส่วนได้เสีย เว้นแต่กรณีที่รายการระหว่างกันนั้นเป็นรายการที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจตามปกติและตามเงื่อนไขการค้าโดยทั่วไปของบริษัททะเบียนหรือบริษัทย่อย หรือเป็นรายการระหว่างบริษัทจดทะเบียนกับบริษัทย่อย หรือเป็นรายการระหว่างกันของบริษัทย่อย หรือเป็นรายการที่มีจำนวนเงินน้อยมาก เป็นต้น

4. เปิดเผยรายการที่เกี่ยวโยงกัน โดยแสดงเป็นยอดสรุปตามประเภทของรายการไว้ในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียน

1.2.3 คู่มือบริษัทจดทะเบียน เรื่อง รายการที่เกี่ยวโยงกัน

นอกจากข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์เกี่ยวกับการเปิดเผยสนเทศของบริษัทจดทะเบียนแล้วตลาดหลักทรัพย์ยังได้จัดทำคู่มือแก่บริษัทจดทะเบียนในเรื่องรายการที่เกี่ยวโยงกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เพื่อเป็นการเน้นย้ำถึงความสำคัญของรายการที่เกี่ยวโยงกัน และสร้างความเข้าใจให้แก่บริษัทจดทะเบียนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ได้ตระหนักถึงการกำกับดูแลกิจการที่ดี ความซื่อสัตย์สุจริต และความยุติธรรมต่อผู้ถือหุ้นและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และการเปิดเผยรายการที่เกี่ยวโยงกันของบริษัทจดทะเบียนไว้ดังนี้

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กรกฎาคม พ.ศ. 2547) ได้กำหนดประเภทของรายการที่เกี่ยวโยงกันไว้ 5 ประเภทหลัก ดังนี้

1. รายการที่เป็นธุรกิจปกติของบริษัท หมายถึง รายการทางการค้าที่บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยกระทำไปโดยปกติของการประกอบกิจการ ได้แก่ การซื้อ – การขายสินค้า การซื้อวัตถุดิบ การให้บริการ รายการประเภทนี้เป็นรายการที่เกิดขึ้นปกติในการดำเนินธุรกิจของบริษัท กล่าวคือ บริษัทไม่เพียงแต่จะทำรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวโยงกัน แต่บริษัทยังทำรายการกับบุคคลหรือกิจการอื่นตามปกติ และปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการค้าโดยทั่วไป

2. รายการสนับสนุนธุรกิจปกติ หมายถึง รายการทางการค้าซึ่งบริษัทที่อยู่ในธุรกิจเดียวกับบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อย กระทำเพื่อสนับสนุนธุรกิจปกติ เช่น การว่าจ้างทำโฆษณา สัญญาว่าจ้างบริหาร หรือ การช่วยเหลือทางเทคนิค เป็นต้น การคิดค่าตอบแทนระหว่างกัน สามารถดำเนินการได้ดังนี้ คือ กรณีที่ค่าตอบแทนสามารถคำนวณได้ เช่น การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคที่ค่าตอบแทนอ้างอิงจากยอดขายของบริษัทจดทะเบียน ฝ่ายจัดการสามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากถือเสมือนว่าเป็นการทำรายการกับบุคคลภายนอก เนื่องจากมีฐานในการคำนวณค่าตอบแทนที่ชัดเจน แต่กรณีที่ไม่สามารถคำนวณค่าตอบแทนเนื่องจากไม่มีฐานในการคำนวณนั้น ฝ่ายจัดการหรือคณะกรรมการต้องเป็นผู้ตัดสินใจเข้าทำรายการ และเปิดเผยสารสนเทศนั้นเมื่อมูลค่ารายการมีนัยสำคัญ เนื่องจากสันนิษฐานได้ว่าเป็นการคิดค่าตอบแทนที่ไม่เป็นธรรมและเป็นการแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม

3. รายการเช่าหรือให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ระยะสั้น หมายถึง รายการเช่าหรือให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ที่มีอายุสัญญาไม่เกิน 3 ปี และไม่สามารถแสดงได้ว่าเป็นเงื่อนไขทางการค้าโดยทั่วไป บริษัทจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเช่าหรือให้เช่านั้น และต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท

4. รายการเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือบริการ หมายถึง รายการที่ได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งทรัพย์สิน และ/หรือสิทธิในการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งสินทรัพย์ การเช่า/การให้เช่าสินทรัพย์ การให้/การรับบริการ เช่น การลงทุนหรือการขายเงินลงทุนในกิจการ รายการนี้มักจะเป็นรายการที่พิเศษแตกต่างไปจาก รายการที่ (1) และ (2) เพราะเป็นรายการที่อาจทำให้เกิดความไม่โปร่งใสได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เนื่องมาจากความไม่เป็นอิสระในการต่อรองราคา และมีความแตกต่างของมูลค่าอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น จึงต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการและเปิดเผยไว้ให้ผู้ลงทุนทราบทันที

5. รายการเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางการเงิน หมายถึง รายการที่บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยได้รับหรือให้ความช่วยเหลือทางการเงินกับบุคคลที่เกี่ยวโยงกันหมายความรวมถึงรายการกู้ยืมระหว่างกัน การค้ำประกัน การให้สินทรัพย์เป็นหลักประกันหนี้สินซึ่งรายการประเภทนี้มีความสำคัญเนื่องจากอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทจดทะเบียนได้ง่ายและเป็นจำนวนเงินที่สูง

1.2.4 การเปิดเผยข้อมูล

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่เกี่ยวโยงกันตามคู่มือบริษัทจดทะเบียน เรื่อง รายการที่เกี่ยวโยงกัน กำหนดให้มีสารสนเทศ ดังนี้

1. วัน เดือน ปี ที่มีการตกลงทำรายการระหว่างกัน
2. คำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะสินทรัพย์ บริการ การให้/การรับความช่วยเหลือทางการเงิน
3. มูลค่ารวมและเกณฑ์ในการวัดมูลค่าตอบแทน เงื่อนไขและวิธีการชำระเงิน อัตราดอกเบี้ย รวมถึงหลักทรัพย์ค้ำประกัน
4. รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวโยงกัน
5. ลักษณะและขอบเขตของส่วนได้เสียของบุคคลที่เกี่ยวโยงกัน
6. กรณีที่มีการเข้าซื้อสินทรัพย์ และให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ให้ระบุแหล่งเงินทุนที่ใช้ และความเพียงพอของเงินทุนหมุนเวียน
7. กรณีที่เป็นการกู้ยืมให้ระบุเงื่อนไขอันอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อผู้ถือหุ้นอื่นด้วย

1.2.5 ข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ในปัจจุบันว่าต้องเปิดเผยข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลทางการเงิน และข้อมูลที่ไม่ใช่การเงิน โดยบริษัทจดทะเบียนจะต้องเปิดเผยตามรายการขั้นต่ำตามรูปแบบและตามระยะเวลาที่ สำนักงาน ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด

1. ข้อมูลทางการเงิน บริษัทจดทะเบียน จะต้องจัดส่งงบการเงินทุกสิ้นไตรมาส และสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี โดยบริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐาน การบัญชีที่กำหนดว่าด้วยกฎหมายการบัญชี กรณีทีไม่มีมาตรฐานการบัญชีครอบคลุมถึง ให้บริษัทจดทะเบียนปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard : IAS)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หรือ มาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา (US GAAP) ตามลำดับ เนื่องจากต้องการให้งบการเงินสามารถสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และสภาพคล่องของบริษัทตรงตามข้อเท็จจริง ทำให้งบการเงินมีคุณค่าต่อการตัดสินใจของนักลงทุนอย่างแท้จริง และงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองบัญชี จากผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจาก สำนักงาน ก.ล.ต. โดยผู้สอบบัญชีจะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นอิสระจากบริษัท จดทะเบียน

2. ข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน บริษัทจดทะเบียน จะต้องเปิดเผยข้อมูลตามรายการขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในรายงานการเปิดเผยข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1 ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 56) เพื่อเปิดเผยต่อประชาชน และรายงานประจำปี (แบบ 56-2)

1.3 ข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕

นอกจากการปฏิบัติตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว ธนาคารพาณิชย์ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย จะต้องมีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทยด้วยซึ่งมีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยสารสนเทศทางการเงิน และรายการที่เกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันดังนี้

1.3.1 การเปิดเผยสารสนเทศทางการเงิน

1. ตามมาตรา ๑๕[1] ธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่แจ้งบัญชีแสดงหนี้สินและสินทรัพย์ให้ครบถ้วนถูกต้องตามความเป็นจริง และประกาศรายการย่อตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยแสดงหนี้สินและสินทรัพย์ที่มีอยู่ในวันทำงานวันสุดท้ายของทุกเดือน หรือในวันอื่นที่ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย โดยนำเสนอรายการดังกล่าวต่อธนาคารแห่งประเทศไทยหนึ่งฉบับและให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานภายในวันที่ยี่สิบเอ็ดของเดือนถัดไป และให้ลงในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เว้นแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้กำหนดเป็นอย่างอื่น

2. ตาม มาตรา ๑๖ ธนาคารพาณิชย์ให้ปิดบัญชีภายในสี่เดือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่แล้ว ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ประกาศดังกล่าวให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของธนาคารพาณิชย์นั้น รวมถึงลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยหนึ่งฉบับ และเสนอรายงานต่อรัฐมนตรีและธนาคารแห่งประเทศไทยภายในยี่สิบเอ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ ซึ่งรายงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ดังกล่าวจะต้องมีการรับรองจากผู้สอบบัญชีซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบในแต่ละปีบัญชี ผู้สอบบัญชีนั้นต้องมิใช่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้น

ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ จะมิได้ระบุถึงข้อกำหนดสำหรับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันไว้อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้ข้อกำหนดถึงขอบเขตของบุคคลที่เกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์จะต้องปฏิบัติมีดังนี้

1. ตาม มาตรา ๕ทวิ ห้ามมิให้บุคคลใดถือหุ้นในธนาคารพาณิชย์ใดเกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์นั้น เว้นแต่ ผู้ถือหุ้นจะเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการ งบประมาณ กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย หรือนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น กรณีนี้ให้รวมหุ้นของคู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลนั้นไว้ด้วย นอกจากนี้ยังให้หมายความรวมถึงหุ้นของ ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด ที่บุคคล คู่สมรส บุตร ได้ถือหุ้นไว้เกินกว่าร้อยละสามสิบไว้ด้วย

2. ตาม มาตรา ๑๒ (๒) ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่กรรมการหรือประกันหนี้ใด ๆ ของกรรมการหรือรับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้าในตั๋วเงินที่กรรมการเป็นผู้สั่งจ่ายหรือผู้ออกตั๋วหรือผู้สลักหลัง ตามมาตรา ๑๒ ทวิ นอกจากการให้สินเชื่อแก่กรรมการข้างต้นแล้ว ให้รวมถึงคู่สมรสของกรรมการ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด ที่กรรมการ คู่สมรสของกรรมการ บุตรของกรรมการ ได้ถือหุ้นไว้เกินกว่าร้อยละสามสิบไว้ด้วย

3. ตาม มาตรา ๑๒(๓) ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นให้แก่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้น เป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทนสำหรับหรือเนื่องจากการกระทำหรือการประกอบธุรกิจใด ๆ ของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ นอกจากบำเหน็จเงินเดือน เงินรางวัล และเงินเพิ่มอย่างอื่นบรรดาที่พึงจ่ายตามปกติ

4. ตาม มาตรา ๑๒ จัตวา2 (๔)) ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์รับบุคคล ที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะดังต่อไปนี้เป็น หรือทำหน้าที่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือที่ปรึกษาของธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ บุคคลนั้นเคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการของธนาคารพาณิชย์ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับยกเว้นจากธนาคารแห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๒ จัตวา2 (๖) เป็นข้าราชการการเมือง (มาตรา ๑๒ จัตวา2 (๘) หรือเป็นผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด ซึ่งตนและผู้ที่เกี่ยวข้องถือหุ้นอยู่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

เว้นแต่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของธนาคารพาณิชย์ซึ่งไม่มีอำนาจลงนามผูกพัน ธนาคารพาณิชย์ด้วยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่น

5. ตาม มาตรา ๒๒ (๓) ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ธนาคารพาณิชย์นั้นกระทำการหรืองดเว้นกระทำได้ในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าธนาคารพาณิชย์ใดรับฝากเงินหรือกู้ยืมเงินหรือก่อภาระผูกพันโดยไม่ลงบัญชีให้ถูกต้องและครบถ้วน หรือสร้างรายการให้สินเชื่อไม่ตรงต่อความเป็นจริง ตามมาตรา ๒๒ (๔) ให้สินเชื่อหรือลงทุนเกินอัตราที่กำหนด หรือให้สินเชื่อในลักษณะที่เล็งเห็นได้ว่าจะเรียกคืนไม่ได้ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ตาม มาตรา ๒๒ (๕) ให้สินเชื่อแก่หรือลงทุนในกิจการที่ธนาคารพาณิชย์หรือกรรมการของธนาคารพาณิชย์นั้นมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง หรือให้สินเชื่อแก่ผู้ถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์นั้นในปริมาณเกินสมควร หรือมีเงื่อนไขหรือข้อกำหนดพิเศษผิดไปจากปกติ

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ได้ดังนี้

ตารางที่ 2-1 : ตารางสรุปประเด็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง รายการที่เกี่ยวโยงกัน

การเปิดเผยข้อมูล	ตาม TAS No.47	ตาม ข้อกำหนดของ SET
1.การเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันทุกกรณีที่มีการควบคุมเกิดขึ้น ซึ่งจะมีรายการทางบัญชีหรือรายการค้าระหว่างกันหรือไม่ก็ตาม	กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยรายการที่เกี่ยวโยงกันทุกกรณีซึ่งจะมีรายการระหว่างกันหรือไม่ก็ตาม แม้ว่ารายการนั้นจะเป็นรายการค้าหรือรายการบัญชีตามปกติทางธุรกิจของบริษัทก็ตาม
2. การเปิดเผยรายการที่มีสาระสำคัญระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เฉพาะรายการที่มีสาระสำคัญเท่านั้น	กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยรายการระหว่างกันทุกรายการแม้ว่ารายการระหว่างกันนั้นจะไม่มีสาระสำคัญก็ตาม เช่น การเปิดเผยรายการที่บุคคลที่เกี่ยวข้องค้ำประกันให้แก่บริษัทจดทะเบียน หรือ บริษัทจดทะเบียนค้ำประกันให้แก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องโดยไม่มีการคิดค่าธรรมเนียม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การเปิดเผยข้อมูล	ตาม TAS No.47	ตาม ข้อกำหนดของ SET
3. การเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาของรายการทางบัญชีระหว่างกัน	กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาให้ชัดเจน โดยหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่มีความหมายคลุมเครือ ระบุการกำหนดราคาระหว่างกัน "ราคาตลาด" "ราคาปกติธุรกิจที่คิดกับลูกค้าทั่วไป" "ราคาทุน" โดยหลีกเลี่ยงคำว่า "ราคาที่ตกลงกัน" เปิดเผยอัตราดอกเบี้ยกู้ยืม/ให้กู้ยืม ค่าธรรมเนียมการค้ำประกัน รายละเอียดของสัญญาที่ทำระหว่างกัน เงื่อนไขการชำระเงินระหว่างกัน
4. เปิดเผยประเภทและองค์ประกอบของรายการทางบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	กำหนดให้กิจการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเภทและองค์ประกอบของรายการทางบัญชีระหว่างกันให้ครบถ้วน	กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยถึงประเภทและองค์ประกอบของรายการทางบัญชีระหว่างกันให้ชัดเจน การแสดงการเปลี่ยนแปลงยอดคงค้างของเงินกู้ยืมและให้กู้ยืม ณ วันสิ้นงวด วิธีการคำนวณยอดคงค้างเงินกู้ยืมและเงินให้กู้ยืม การเปิดเผยลักษณะการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของรายการระหว่างกัน ต้องแยกออกจากการคิดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญรวมของบริษัท การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับปริมาณดอกเบี้ยรับ ดอกเบี้ยจ่ายระหว่างกัน
5. การจำแนกประเภทการเปิดเผยรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันกัน	กำหนดให้กิจการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการระหว่างกันโดยสามารถรวมรายการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกันได้ หากพบว่ารายการนั้นอาจมีผลกระทบต่องบการเงินก็ให้แยกการเปิดเผยข้อมูลออกจากกัน	กำหนดให้บริษัทจดทะเบียน แยกแสดงรายการระหว่างกันทุกรายการเมื่อรายการระหว่างกันนั้นมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ยอดคงค้างหรือปริมาณทางการค้า แยกตามประเภทความสัมพันธ์ของบุคคลหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

การเปิดเผยข้อมูล	ตาม TAS No.47	ตาม ข้อกำหนดของ SET
		แยกแสดงรายการของบริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้องโดยมีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการร่วมกัน ผู้บริหาร และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หากพบว่ามีนโยบายการคิดราคาที่แตกต่างในระหว่างกลุ่ม บริษัทจะต้องแยกแสดงรายการนั้นในเรื่องของนโยบายการกำหนดราคาระหว่างกัน นอกจากนั้น สำนักงาน กลต. ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูลตามแบบ 56-1 และ 56-2 ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 56 ซึ่งมีความเข้มงวดกว่ามาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2. การทบทวนวรรณกรรม

2.1 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2541) แจ้งว่าธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์การ จำกัด (มหาชน) และธนาคารมหานคร จำกัด (มหาชน) ถูกสั่งเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน เนื่องจากเป็นสถาบันการเงินที่ประสบวิกฤตการณ์ทางการเงิน จนต้องหยุดดำเนินกิจการเป็นการชั่วคราวและปิดกิจการลง ผลจากการเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียนครั้งนี้ ทำให้ประชาชนและนักลงทุนทั้งหลายขาดความเชื่อมั่นในสถาบันการเงินเป็นอย่างมาก ซึ่งปัญหาที่สำคัญเกิดจาก การบริหารงานผิดพลาด ได้แก่ ความล้มเหลวในการบริหารสินทรัพย์ ทำให้เกิดสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loans หรือ NPL) ในจำนวนที่สูง และการปกปิดบิดเบือนสาระสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ทั้งสองธนาคารจึงต้องโอนกิจการให้แก่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน และคืนใบอนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารให้แก่กระทรวงการคลังต่อไป

อังครัตน์ เพรียบจริยวัฒน์ (2543) กล่าวว่าวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยส่วนหนึ่งมาจากปัญหาของธนาคารพาณิชย์ โดยเฉพาะวิธีการปล่อยสินเชื่อที่ไม่ระมัดระวัง หรือการปล่อยสินเชื่อให้แก่ธุรกิจที่เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกัน นอกจากนั้น ความไม่โปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินทำให้งบการเงินไม่สามารถส่งสัญญาณเตือนภัยได้ เช่น การไม่เปิดเผยถึงจำนวนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ การไม่เปิดเผยถึงนโยบายการบัญชีที่ใช้ในการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และการตัดบัญชีหนี้สูญ ยกตัวอย่างได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ที่เป็นธนาคารขนาดใหญ่ ยังมีข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนเกี่ยวกับ NPL เป็นต้น

ธารี หิรัญรัศมี พิมพ์พนา ปีตธวัชชัย และปริญดา มณีโรจน์ (2543) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของสถาบันการเงินไทย โดยศึกษาถึงระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของสถาบันการเงินไทย สำหรับผู้ใช้รายงานประจำปี 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ลงทุน นักวิเคราะห์ และ นักวิชาการ วิธีที่ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีสัมภาษณ์ตัวต่อตัวตามแบบสอบถาม สำหรับกลุ่มนักวิเคราะห์ และผู้ลงทุนทั่วไป และใช้แบบสอบถามทางไปรษณีย์ สำหรับกลุ่มนักวิชาการ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า มีความแตกต่างในความเห็น กล่าวคือ นักวิเคราะห์และนักวิชาการมีความเห็นไม่แตกต่างจากกัน แต่ผู้ลงทุนมีความเห็นที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้ รูปแบบของรายงานประจำปี มีประโยชน์ต่อกลุ่มผู้ใช้ ในระดับปานกลางทั้งสามกลุ่ม การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี นักลงทุนแสดงความเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับที่สูงกว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลตามความเห็นของนักวิเคราะห์และนักวิชาการ ซึ่งอาจมีผลมาจากนักวิเคราะห์และนักวิชาการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้และสามารถนำข้อมูลจากรายงานดังกล่าวไปใช้ให้เป็นประโยชน์ใน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

การตัดสินใจในเชิงเศรษฐกิจได้ จึงเห็นว่าข้อมูลที่เปิดเผยนั้นอยู่ในระดับที่น้อย นอกจากนั้น ปัจจัยที่มีผลสำคัญต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี ได้แก่ กฎหมายและระเบียบของตลาดหลักทรัพย์และสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย รวมถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2544) กล่าวว่า จากการตรวจสอบงบการเงินประจำปี 2543 ของบริษัทจดทะเบียน พบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ยังเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันไม่ชัดเจน ซึ่งบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ได้ชี้แจงไปยัง สำนักงาน กลต. ว่า มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2543 นั้นมีข้อมูลที่ต้องเปิดเผยมีรายละเอียดมาก อีกทั้งผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้สอบบัญชียังมีความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 ไม่ชัดเจน ทางสำนักงาน กลต. จึงต้องขอซักซ้อมในรายละเอียดเพื่อให้บริษัทจดทะเบียนนำไปเป็นแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินให้ครบถ้วนและเป็นไปด้วยความระมัดระวัง

รุทร เชาวนะกวี (2544) กล่าวว่า ความจำเป็นของการเปิดเผยข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูลนั้นควรจะอยู่ในระดับที่เพียงพอและครบถ้วน ไม่ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลงผิดและเสียเปรียบ นอกจากสารสนเทศที่สำคัญที่ควรเปิดเผยตามปกติแล้ว กิจการต้องมีการเปิดเผยถึงการทำรายการกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วม เนื่องจากบุคคลเหล่านี้อาจมีผลกระทบต่อรายงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ

อังครัตน์ เพรียบจริยวัฒน์ (2545) กล่าวว่า ในเดือนธันวาคม 2544 บริษัทเอนรอน ซึ่งเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ในสหรัฐอเมริกาได้ล้มละลาย สาเหตุการล้มละลายมาจากการที่นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในงบการเงิน เนื่องจากบริษัทเอนรอนได้ขอยื่นงบการเงินที่มีการแก้ไขใหม่เพราะงบการเงินเดิมที่เคยรายงานไว้มีข้อผิดพลาดอย่างมีสาระสำคัญ คณะกรรมการตรวจสอบได้ระบุว่าการดำเนินการและไม่ดำเนินการของผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทำให้เกิดการบิดเบือนการเกิดรายการระหว่างกิจการและบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งความผิดพลาดในการจัดทำรายงานการเงินและการเปิดเผยข้อมูล ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่เพียงแต่เป็นพนักงานของบริษัทเอนรอนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้บริหาร คณะกรรมการของบริษัท และที่ปรึกษาภายนอกอีกด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved